

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen

Remissvar avseende Promemoria KN2025/01872: Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten

Sammanfattning

Tjörns kommun konstaterar att den fördjupade översiktsplanen för havet i Tjörns och Orusts kommuner, FÖP Havet inte innehåller utpekade områden för storskaliga energianläggningar vid kusten. Planens inriktning är att energianläggningar ska undvikas i områden utan särskild rekommendation och att anläggningar som tar in kylvatten från havet ska prövas med särskild hänsyn.

Kustområdena runt Tjörn rymmer känsliga marina miljöer med ålgräsängar, reproduktionsområden för fisk och viktiga fågelmiljöer som bedöms vara mycket sårbara för ingrepp och driftrelaterade effekter såsom kylvattenuttag och utsläpp, termiska förändringar samt ökad båt- och servicetrafik.

Kommunens markförutsättningar är starkt begränsade och stora delar av kusten omfattas av riksintressen för naturvård, friluftsliv och kulturmiljö. Sammantaget bedöms förutsättningarna för lokalisering av kärntekniska anläggningar inom Tjörns kommun som obefintliga. Om en prövning ändå skulle aktualiseras i regionen kräver omfattande och samordnad miljöbedömning, inklusive Natura 2000-prövning där så aktualiseras, samt tillstånd för vattenverksamhet, elnät och beredskap. Prövningen bör ske i enlighet med FÖP Havets planeringsinriktning och miljöbalkens hushållningsbestämmelser.

Om ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet har i promemorian "Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten," KN2025/01872, föreslagit ändringar i 4 kap. 3–4 §§ miljöbalken. Förslaget innebär att de nuvarande förbuden mot etablering av kärntekniska anläggningar inom vissa kust- och skärgårdsområden tas bort, vilket skulle möjliggöra prövning av sådana anläggningar även inom dessa områden.

2025-10-28

Dnr 2025/288-379

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. Övriga prövningar enligt miljöbalken, kärntekniklagen och plan- och bygglagen ska fortsatt gälla, inklusive kommunens tillstyrkan enligt 17 kap. 6 § miljöbalken.

1. Planerings- och hushållningsperspektiv

Tjörns kust- och skärgårdsområden omfattas i stor utsträckning av riksintressen för naturvård, kulturmiljö och friluftsliv enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Enligt FÖP Havet Tjörn–Orust är den övergripande inriktningen att befintliga områdesskydd ska värnas och att användning inom områden med höga naturvärden ska visas särskild hänsyn. Planen utgår från Havs- och vattenmyndighetens havsplan för Västerhavet, där naturvärden och ekosystemtjänster lyfts som grund för hållbar havsplanering. FÖP:en redovisar ingen användning eller rekommendation för storskaliga energianläggningar vid kusten. Tvärtom anges att exploatering av energianläggningar ska undvikas helt i områden utan särskild rekommendation.

1.1 Havs- och kustplanering enligt FÖP Havet Tjörn–Orust

Planen anger användningsinriktningar för natur och kultur, friluftsliv och besöksnäring, maritima näringar samt transporter – flera av dessa kategorier skulle direkt beröras av större energianläggningar.

- Natur och kultur: Höga naturvärden, artrika marina miljöer och kulturhistoriskt värdefulla miljöer ska värnas.
- Friluftsliv och besöksnäring: Planeringen ska stärka tillgängligheten till havet för rekreation och turism. Storskaliga tekniska anläggningar bedöms stå i konflikt med denna inriktning.
- Maritima näringar: Mindre vattenbruk och marin livsmedelsproduktion kan utvecklas där miljöförhållandena tillåter, men områden som Stigfjorden kräver särskilt stor hänsyn.

2025-10-28

Dnr 2025/288-379

- Transporter: Utveckling av farleder och personfärjetrafik prioriteras. Tyngre industriella transporter i kustzonen betraktas inte som lämplig markanvändning.

Utifrån FÖP Havet bedöms lokalisering av kärnteknisk verksamhet inom Tjörns eller Orusts kust- och havsområden stå i konflikt med planens grundläggande mål om naturhänsyn, friluftsliv och hållbar marin utveckling.

2. Mark- och lokaliseringsförutsättningar

Kommunen har begränsad tillgång till egen mark. Topografi, ö-struktur och skyddade kustmiljöer innebär att det finns få sammanhängande ytor med tillräcklig storlek, stabilitet och skyddsavstånd för storskaliga tekniska anläggningar.

Det kommunala planeringsläget domineras av bebyggelse, hamnverksamheter, naturreservat och riksintresseområden, vilket sammantaget innebär mycket begränsade möjligheter för nyetableringar av den typ som avses i promemorian.

3. Miljö- och klimataspekter

Stora delar av Tjörns kust är redan strandskyddade. Kustzonen utgör dessutom en mycket känslig marin miljö med flera Natura 2000-områden, naturreservat och biotoper av nationellt intresse. Områdena rymmer höga naturvärden knutna till ålgräsängar, fisklekplatser, fågelmiljöer och artrika bottnar.

Dessa ekosystem är redan påverkade av temperaturförändringar, övergödning och fysisk exploatering och bedöms vara särskilt sårbara för ytterligare ingrepp.

4. Tillståndsprövning och rättsliga aspekter

Etablering av kärntekniska anläggningar regleras genom flera samverkande lagstiftningar: miljöbalken, kärntekniklagen och plan- och bygglagen. Även om tillståndsprövningen kvarstår innebär förslaget om slopat förbud i 4 kap. miljöbalken att tröskeln för att pröva tidigare otillåtna verksamheter sänks.

2025-10-28

Dnr 2025/288-379

För kärnteknisk verksamhet krävs alltid omfattande miljökonsekvensbedömning enligt 6 kap. miljöbalken, särskild prövning enligt 7 kap. 28 a § för Natura 2000-påverkan och tillstånd enligt kärntekniklagen. Kommunens tillstyrkan enligt 17 kap. 6 § miljöbalken gäller fortsatt.

Prövningen behöver omfatta både bygg- och driftskede, inklusive vattenverksamhet för kylvattenintag och utsläpp, och ske i nära samverkan mellan myndigheter, länsstyrelse och kommun för att säkerställa en helhetssyn i kustförvaltningen.

5. Natur-, kultur- och rekreationsvärden

Tjörns kust- och skärgårdsområden har mycket höga natur-, kultur- och rekreationsvärden. Kustmiljöerna är en central del av kommunens identitet och attraktionskraft, med stark koppling till friluftsliv, turism och lokalt näringsliv.

Kärntekniska anläggningar i eller nära dessa miljöer riskerar att påverka både biologiska värden och landskapsbild negativt genom buller, ljus och ökad trafik till lands och sjöss. Även kulturmiljöer kopplade till fiskesamhällen och maritima traditioner kan påverkas. Kommunen bedömer att dessa värden måste väga tungt vid all planering och prövning. För att långsiktigt bevara kustens unika karaktär krävs ett starkt bevarande- och försiktighetsperspektiv i alla beslut som rör storskaliga energianläggningar.

6. Beredskap och krisorganisation

Eventuell lokalisering av kärntekniska anläggningar i Västra Götalands kustlän skulle påverka den regionala och kommunala beredskapsplaneringen. Tjörns kommun har i dag ingen organisation för kärnteknisk beredskap. En förändrad riskbild skulle kräva utbyggnad av beredskap, kompetens och samverkan med Länsstyrelsen, MSB och Strålsäkerhetsmyndigheten.

7. Kommunalt självstyre och tillstyrkan

2025-10-28

Dnr 2025/288-379

Kommunens vetorätt enligt 17 kap. 6 § miljöbalken gäller även fortsättningsvis. En eventuell lokalisering av kärnteknisk verksamhet inom kommunens gränser förutsätter ett aktivt beslut av kommunen i tillåtlighetsprövningen.

Avslutning

Mot bakgrund av Tjörns geografiska förutsättningar, gällande översiktsplanering och FÖP Havet Tjörn–Orust bedöms möjligheterna att lokalisera kärntekniska anläggningar inom kommunens kust- och havsområden som obefintliga.

Planens inriktning att undvika energianläggningar i områden utan särskild rekommendation samt att visa särskild hänsyn i områden med höga naturvärden innebär att om en prövning ändå ska göras, behöver förslaget i promemorian bedömas mot befintlig planeringsgrund och miljöbalkens bestämmelser.

Beslutet skickas till

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kn.me.remissvar@regeringskansliet.se.

Martin Johansen,
kommunstyrelsens ordförande

